

پلانی خۆ-چاودیری

بو فروشتنی بیره

بەشی 5. بەندی 5 § 4، بەشی 8 بەندی 8 § 8 له "ياسای كهول"

شوتینی دانانی لوگو

ناشانبوون لهگهڵ پلانی خۆ-چاودیری پيوسته

ئەگەر دهمهویت بیره به مشتەر بهکانت بفرۆشیت، دەبی روتی فرۆشتن له فرۆشگا یان رێستورانتی خۆت لهگهڵ خالەکانی "ياسای كهول" بگۆنچیت. (2010: 1622). بۆ دنیایی له پیرموکردنی یاسا، دەبی روتی چاودیری چالاکیهکان بهینی پلانی خۆ-چاودیری که هوسهنگه لهگهڵ کاروکاسی تو، بهلگهدار بهکیت. دوکاندار، یانی تو، بهرپرسی جیههچیکردنی پلانی خۆ-چاودیری به. ئەم پلانه دەبی چۆنیەتی ناشانکردنی کارمەندان لهگهڵ خالەکانی "ياسای كهول" و شیوازی فرۆشتنی كهول به مشتەر بهکان دیاری بکات.

نەمانج له جیههچیکردنی پلانی خۆ-چاودیری، پشنگیری له تویه له ماوهی فرۆشتندا و ئەنجرومەن سوود له دەرئەنجامی ئەم پلانه وەر دەرگرتی بۆ کاری چاودیری. ئەگەر خالی "ياسای كهول" پیرمو نهکە، ئەنجرومەن دهمانیت هۆشدار یان فرۆشتن له تو قەدهغه بکات. ئەگەر پلانی خۆ-چاودیریشت نەبیت لهوانه بهکمیته بهر هۆشدار یان قەدهغهکردن.

نایا مۆلەت ههیه؟ له حالتهدا، پيوسته به ههبوونی پلانی خۆ-چاودیری نیه چونکه پيشووتر بهینی یاسا مۆلەتی فرۆشتنی كهولت وەرگرتوه.

شوتینی فرۆشتن

ناوی فرۆشگا	ناو نیشانی شهقام
کۆدی پۆسته و شار	نیمبیل
پهيوهندی	تەلهفۆن:
	ژماره ی کارمەندان

خاوهن

کەسێک که کاری فرۆشتنی بیره ئەنجام دەدات دەبی لانی کەم 20 سال تەمەنی بێت.

ژماره پیناسه ی کومپانیا / ژماره پیناسه ی کەسی	ناوی کومپانیا (AB، HB، نههلی و...)
---	------------------------------------

له بەشی خوار موه نمونەیهک له ناوهۆکی پلانی خۆ-چاودیری پيشکەشکراوه. دهقی رینمایی خوار موه سهردیری یاسای فرۆشتن رووندهکاتهوه و چوارگۆشهکان رموته پيشنیاڕکراوهکانن که دوکاندار دهمانیت سوودیان ليوهرگرت بۆ جیههچیکردنی پلانی خۆ-چاودیری. چەندین تیبینی و زانیاریش پيشکەش کراوه که یاسای فرۆشتن نین بهلام زانیاریان بۆ تو و کارمەندەکانت بهسووده.

سنووردار کردنی تەمەن و پشتر استکر دنهوه ی تەمەن

فرۆشیار یان دابهشکاری بیره دەبی دنیایه بیهه که مشتەر بهکە تەمەنی لانی کەم 18 ساله. فرۆشیار یان دابهشکاری کالاً، بۆ نمونە بهرپرسی سندووق، خۆی بهرپرسه که بهرگری بکات له فرۆشتنی بیره به کەسانی ژیر 18 سال. یانی ئەگەر کەسێک به کەسانی ژیر 18 سال بیره بفرۆشیت، لهوانه به محکوم بکرتیت به پیدانی غهرا مه یان زیندانی تا شەش مانگ. ئەگەر بهرپرسی سندووق له تەمەنی کریار دنیایه نەبیت، دەبی کارتی پیناسه ی لی داوا بکات. بریار دان لهسەر تەمەن تەنیا بهینی رووخساری کەسێکی گەنج دەرکۆن دژوار بێت. رینگیهک بۆ دنیایی له 18 ساله بوونی کریار نهومیه که هەر کەسێک که له ژیر 25 سالان دینه بهرچاو، کارتی پیناسه ی لیداوا بهکە. ئەگەر کریار ژیر 18 سال بێت، نابێ بیره ی پ بفرۆشیت یان بیدهیهی. گەر گومانت کرد که کریار بیره دمهخاته بهر دهستی کەسانی خوار 18 سالان (فرۆشتنی نایاسایی)، نابێ بیره ی پ بفرۆشیت.

چ پروسهيكت ههيه بۇ پشتراستكردى تهمهن له شوينى فرؤشتندا؟

نهگهر دلتيا نهمين كه كريار سهرووى 18 سالانه، دهبيى كارتى پيناسه لى داوا بكهين.

دهبيى تهمهنى مشتهرى به بينينى ريكهوتى لهدايكوونى سهه بهلگهكانى پيناسه لى نو پشتراست بكهيهوه.

بۇ ناسانكردهوى كارى كوئنزولى تهمهن، لكينهرى تهمهن ههيه.

پيشنيار دهكرنيت كه كارمندان له ههه كرياريك كه تهمهنى نو ژيزر _____ ديتته بهرچاو، كارتى پيناسه داوا بكهين.

نهگهر مشتهرى نهموانى ببسهلمينى كه لانيكهم 18 ساله، نابى بيره لى پى بفرؤشين.

نهگهر مشتهرى بهلگه لى پيناسه پيشان نهدات، نابى بيره لى پى بفرؤشين.

گهر گومانت كرد كه كريار بيره دههاته بهردهستى كهسانى خوار 18 سالان (فرؤشتنى ناياسا لى)، نابى بيره لى پيشفرؤشيت.

نهگهر مشتهرى لهسهه داوا لى خوى سوور بوو، دهبيى له بهريوبهر يان كارمندانى ترى بهرپرس يارمعتى وهرگيريت.

هيتز:

بۇ فرؤشتنى كالا له فرؤشگاي نؤنلاين (نيتهرنيتى)، پشتراستكردى تهمهن به كريديت كارت يان نامرازى هاوشيوه نه انجام دهدرت.

نيمه له فرؤشگاي نؤنلاين (نيتهرنيتى) دا بيره نافرؤشين.

بۇ فرؤشتنى كالا له فرؤشگاي نؤنلاين (نيتهرنيتى)، پشتراستكردى تهمهن به كريديت كارت يان نامرازى هاوشيوه نه انجام دهدرت.

هيتز:

نايا پروسهيكت ههيه بۇ ههئسهنگاندنى كردهوى كارمندان له بوارى پشتراستكردى تهمهنى مشتهرى؟ نهگهر به لى، نهم پروسهيكت چيهه؟

گرفتى پيشهاتوو چون چارهسهه دهكهيت، بۇ نمونه نهگهر مشتهرى كارتى پيناسه پيشان نهدات، چ دهكهيت؟

نيمه كارمندان له ممترسى پهيوهنديدار به فرؤشتنى بيره ناگادار دهكهينهوه و شيوازى چارهسهه لى گرفته پهيوهنديدار مكنان قيردهكهين.

نيمه شيوه لى بهريوبهر ايمتى ناكوكى كه برينيه له پيشكهشكردى زانبارى سهبارت به تهمهن و پشتراستكردى تهمهن، قيرى كارمندان دهكهين.

هيتز:

زانیاری دهربارهی سنووردارکردنی تهمهن

پيوسته که فرۆشيار بتوانيت دهربارهی سنووردارکردنی تهمهن زانیاری ئاشکرا پيشکش به مشتريهکان بکات. پهکيک له شيوازهکانی گهيانندی زانیاری دهربارهی سنووردارکردنی تهمهن و ئاساکاری ئهرکی کارمندان، دانانی تابلۆ و لکينهرمکانی تيبينی پهيوهنديدار له فرۆشگايه.

تابلۆ و لکينهري تيبينی بۆ نمونه دهتوانرئیت لهم شونانه دانرئیت

- له پهنا سندووق
- له قهفهزی کالای پهيوهنديدار
- لهسهر دهرگای چوونهشوروهوه
- لهسهر قاترينا .

راهينان و زانیاريهکانی تاييهت به کارمندان

فرۆشگای وردهفرۆشی بيره دهبي دنليا بيئت که کارمندهکان لهگهڵ شيوازی فرۆشتنی بيره به تهواوی ئاشنان. رمچاوکردنی ياسا، ئهرکی دوکانداره بهلام بهرپرسی سندووقيش بهرپرسياريهتی فرۆشتنی لهههستويه. ههريويه، پيوسته که ههموو بهرپرسانی سندووق که کاری فرۆشتن و دابهشکردنی بيره دهکهن، لهگهڵ بهرپرسياريهتی کهسی تاوانکاری خويان لهجاری فرۆشتندا ئاشنا بن. به رمچاوکردنی پيشنيارمکانی خوارموه پهيوههکردنی ياسای فرۆشتن بۆ تو ناسانتر دهبيئت.

به چ شيوازیک گهيانندی زانیاری به کارمندان يان راهينانی کارمندان سهبارهت به پيداويستيهکانی پشتراستکردنهوهی تهمهن، بهرپرسياريهتی کهسی تاوانکاری و مهرجهکانی تری پهيوهنديدار به فرۆشتنی بيره جيبهچن دهکريت؟

- له کاتی دامهزراندنی کارمندی نوئ.
- کۆبوونهوهی کارمندان
- راهينانی ناوخویی
- راهينانی دهرمويی
- بابتهی بهسوود و پرزانیاری
- هيتر:

کارمندان ههه چهند ماوه جاریک لهجاری پيداويستيهکانی پشتراستکردنهوهی تهمهن و مهرجهکانی تری پهيوهنديدار به فرۆشتنی بيره راهينان دهکريت؟

- له کاتی دامهزراندنی کارمندی نوئ.
- لانيکهه جاریک له سآدا.
- نيمه بۆ نوسيني ريكهوتی کاتهکانی گهيانندی زانیاری و راهينانی کارمندان خشتهی کات بهکار دههينين (سهری هاوپيچی 2 بکهن).
- هيتر:

پشتگیری تاييهتی بۆ کارمندان گهنج

بۆ کار و مک بهرپرسی سندووق و فرۆشتنی بيره به مشتريهکان ههچ سنووریک بۆ تهمهن نيبه. بهلام دهبي لهگهڵ ياسا ئاشنا بيئت و بتوانيت خۆ له فرۆشتنی بيره به کهسانی ژير 18 سال بپاريزئیت. له زۆر يهک له حالتهکاندا، ئەم کاره بۆ کارمندان گهنج ئاسان نيبه.

کارمندان گهنج بۆ چارهسهری کيشه نآلۆزهکانی پهيوهنديدار به فرۆشتنی بيره، سوود له چ پآپشتيهکی تاييهت وهردهگرن؟

- کارمندان گهنج له ماوهی کاهکانی کارکردندا پشتگیری کارمندان بهنزمونيان دهبيئت.
- کارمندان گهنج بۆ چارهسهری کيشه نآلۆزمکان سوود له راهينان و پآپشتی زياده وهردهگرن.
- هيتر:

زانیاری دهر باره ی کرینی کۆنترۆل کراو

ئەنجوومەن بۆ ئەوەیکە بزانن ئایا فرۆشگا پڕۆسەیکە گونجاوی ھەبێت بۆ پشتر استکردنەوی تەمەن، کرینی کۆنترۆل کراو ئەنجام دەدات. یانی، کەسێک کە 18 سال تەمەنی ھەبێت و گەنج دیتە بەرچاو، پشکنینی ئەو دەکات کە ئایا کرینی بیرە بەی پیدانی کارتی پیناسە دەکرێت یان نا. نامانج لەم کارە، باشتر کردنی پڕۆسە پشتر استکردنی تەمەنە.

لەبیرت بێت کە بە کارمەندەکانت رابگەیننی کە کەسێک لەوانەبە بۆ کرینی کۆنترۆل کراو سەردانی فرۆشگای تۆ بکات!

پەیرەونەکردنی یاسا

تۆ دەبێت کۆنترۆلی پڕۆسە فرۆشتنی خۆت بکەیت و دڵنیا بێتووە کە کارمەندەکانیشت وا دەکەن. پتویستە کەموکۆریبەکانی پیناسە کراو چارەسەر بکەیت. ئەگەر خالی "یاسای کھول" پەیرەو نەکە، ئەنجوومەن دەتواننیت ھۆشدار یان فرۆشتن لە تۆ قەدەغە بکات. ئەمە یارمەتیت دەدات کە ھەرلەمکانی جیبەجیکراو بۆ چارەسەری تۆمار بکەیت. ھەلبەت باشترە بەواداچوونی پتویست ئەنجام بدەیت بۆ دڵنیابوون لە چارەسەری کیشەکە.

نەگەر گرفتیک ھاتە بەردەم، بۆ نمونە پەیرەو نەکردنی "یاسای کھول" یان پلانی خۆ-چاودیری " دەبێت چ کاریک ئەنجام دریت؟

- کارمەندان دەبێت پیناچوونەو بکەن لەسەر ئەو خالانە لە یاسادا کە پەيوەندی بە فرۆشتنی کھول ھەبێت.
- نێمە بۆ وەرگرتنی بابەتی فیکاری پەيوەندی بە ھاوولاتیانەو دەکەین.
- بەرپرسیاری فیکاری فرۆشتنی بیرە تەنیا دەسپێردرێتە کارمەندانی خاوەن ئەزمون.
- فرۆشتنی بیرە سنووردار کراو بە کاتیکی تاییبەت لە رۆژدا.
- ھەرلەمکانی تر:

ئەم بەشە بۆ ئەنجوومەنە تا زانیاری خۆت، وەک زانیاری تاییبەت بە یاسای پاراستنی زانیاریبەکان، زیاد بکە.

واژۆ

شۆین و ریکەوت
واژۆ (واژۆکەری رینگەپیندراو)
ناو بە پیتی گەورە نەمشکاو

ھاوپیچی 1

چەندین بەش لە "یاسای کھول" (2010: 1622).

خۆ-چاودیری

§ 5 و 4. ھەر کەسێک کە بیهوینت و ردەفرۆشی بیرە بکات، دەبێت زانیاریبەکان و شۆینی کاروکاسی خۆی بە ئەنجوومەن رابگەیننیت. فرۆشتنی کالای بەی ناگادارکردنەو قەدەغەبێت.

کەسی و ردەفرۆشی بیرە دەبێت رەوتی فرۆشتنی خۆی بەشبووی تاییبەت کۆنترۆل (خۆ-چاودیری) بکات و دڵنیا بێتووە کە کارمەندان زانستی بیویستیان دەر بارە فرۆشتنی ئەم کالایە ھەبێت. بۆ خۆ-چاودیری، دەبێت پلانیکی تاییبەت دا بین کریت.

بەندی 8، § 3 و . مەرسەسەنەكە بېھەوئەت وردەفروۆشى بېرە بكات، دەبى زانباربەكان و شوئىنى كاروكاسبى خۆى بە ئەنجوومەن رابگەئىننەت. فروۆشئەت بېرە پئىش ئاگادار كرددە قەدەغەبە. ئەمانەى سەرموھ بابەتەكانى باسكراو لە § 1 b، § a يان كەسانى خاومەن مۆلەتى فروۆشئەت كەھول ناگرنەتەھ.

فروۆشبارى بېرە بەئىنى بەندى سېبەم بەرپرەسارىمەتى ياساىى ھەبە و دەبى لەبوارى فروۆشئەتدا ھوشبارى پئوىستى (خۆ-چاودئىرى) ھەبەت.

رەكخراو ھەكانى پەبەھندەدار

Folkhälsomyndigheten چاودئىرى گۆزرايەلى "ياساى كەھول" و مەرجەكانى پەبەھندەدار دەكات Länstyrelsen خاومەن بەرپرەسارىمەتى ھەنەبەھە لە سنوورى ناوچەكە لە بوارى چاودئىرى كرددەن لەسەر دامەزراو ھەكانى ناوچەبى و پشئەگىرى لە ئەنجوومەنەكانى خۆجىنى ژىر دەستەھەلاتى خۆى. ئەنجوومەن و بەرپوھەبەرايەتى پۆلىس بەرپرەسى چاودئىرىن لەسەر فروۆشئەت بېرە. ئەركى سەركى پۆلىس، خۆتئوھەدانە لە دواى تاوانەكە لە كاتئىدا ئەركى ئەنجوومەن، دئەبەبە لە پەبەر موكردنى مەرجەكانى چاودئىرى لە فروۆشئەكانى داھاتووبە.

رەكلام (بانگەشە)

Konsumentverket (رەكخراو ھە پشئەگىرى كرىار) رەكخراو ھەبەكى چاودئىرىبە كە بەكەك لە ئەركەكانى پئەراگەئىشئەن بە گرتەكانى تابەت بە ماركەتئىنگ (بازاردۆزى) و رەكلام و ھەروھە چاودئىرى كارى فروۆشئەت بېرەبە.

رەكلامى بېرە لە ناوھە و دەرموھى فروۆشگا رەگەبەدراوھ. لە دەرموھى شوئىنى فروۆشئەن، دانانى تابلو، پۆستەن يانى نەشانەكانى ھاوشئوھ لەسەر رووبەر يان دانانى تابلو ھەموود لە دوورى چەند مەترى لە دەرگاى چوونەژوورموھ رەگە پندراوھ. ماركەتئىنگ (بازاردۆزى) بېرە نابى بەزۆرمەلى و رەكابەريانە بئەت و نابى خەلك ھانددەن بۆ خواردەھەبى بېرە. ماركەتئىنگ (بازاردۆزى) نابى بەشئوھەبەك بئەت كە سرنجى خەلك بۆ خواردەھەبى بېرە راکئىشئەت يان وھە شئەك لە خەلك داوا بكات. ماركەتئىنگ (بازاردۆزى) نابى ھوكارى زال لە شوئىنەكەدا بگرنەتەھ، وھەك كەوتتە بەرى بەر دەوامى بەر ھەم. رەكلام نابى مندالان يان ھەرزەكار (نەوجەوان)انى ژىر تەمەنى 25 سەل بكاتە نامانج يان وئەبى ھەرزەكاران لە پەنا خواردەھەمەكان لەخۆ بگرنەت. داشكاندن لە نرخی بېرەدا رەگەبەدراوھ.

زىانبارى زىاتەر

بۆ وەرگرتنى زانبارى زىاتەر دەربارەى "ياساى كەھول" و مەرجەكانى پەبەھندەدار، لەگەل ئەنجوومەنى شوئىنى خۆت پەبەھندى بكة.

شوئىنى نووسبىنى زانباربەكانى پەبەھندى ئەنجوومەن

دەتوانى لکئەنەكانى تابەت بە سنووردار كرددنى تەمەن و بابەتە فەركارىبەكان سەبارەت بە ياساى فروۆشئەت بېرە لە مآلپەرى Folkhälsomyndigheten بە www.folkhalsomyndigheten.se داوا بکەبەت.

